

Eind februari vorig jaar werd vanwege de fakulteit der letteren een vakature-kommissie ingesteld voor de nieuwe leerstoel kontemporaine geschiedenis. In die kiel zaten 5 hoogleraren, 3 stafleden en 3 studenten (zie Groniek 12). Na een wat trage start werd er vrij snel gewerkt. Midden mei verschenen er advertenties in verschillende nederlandse en enkele buitenlandse bladen. Daarin kwam o.m. deze volzin voor:

"Voor de bezetting van deze (nieuwe) leerstoel gaat de voorkeur uit naar een geleerde competent op het gebied van de geschiedenis van de wereld sinds de tweede wereldoorlog en bereid de wordende geschiedenis te blijven volgen."

Leurens ten Kate, hoofdredakteur van de Leeuwarder Courant, vond het maar een "moeilijke vacature". Moeilijk vooral - zo schreef hij in zijn rubriek "Dagelijks" van 20/5/70 -, omdat beoefenaar van de eigentijdse geschiedenis maar al te vaak stuiten op gesloten archieven. (Het artikel van Ten Kate is, voorzien van kanttekeningen van de heren Van Deelen, Formsma, Kossmann en Manning, opgenomen in Groniek 13).

Op de advertentie en op verzoeken om advies aan sociale - en zuster-faculteiten kwam vrij veel respons. Na drie vergaderingen had de vakaturekie haar keus bepaald en kon verslag worden uitgebracht aan de fakulteit, die daarvoor begin juli in spoedvergadering bijeen kwam. Toen werd het een tijdje stil - totdat begin december de benoeming van dr. I. Lipschits "tot gewoon hoogleraar in de contemporaine geschiedenis" loskwam.

Isaac Lipschits, geboren op 19 november 1930, studeerde politieke en sociale wetenschappen aan de universiteit van Amsterdam (kandidaats in '53, doctoraal in '61, beide cum laude). Tijdens zijn doctoraal studie verbleef hij enkele jaren in Parijs voor het volgen van de "Cycle supérieur d'études politiques". Hij hield zich er vooral bezig met de bestudering van de kontemporaine geschiedenis het gebruik van interviews bij de geschiedschrijving en het analyseren en vergelijken van ego-dokumenten. Hij schreef er een "thèse" over de franse politiek in de staten van de Levant vlak voor en na het uitbreken van WO II. Zo verwierf hij het "diplôme supérieur de recherches et d'études politiques".

In 1962 promoveerde hij (c.l.) bij zijn leermeester Presser op La politique de la France au Levant 1939-1941, in zekere zin een uitbreiding van de "thèse". In het voorwoord bij dit proefschrift wijst Lipschits o.m. op enkele problemen m.b.t. de studie van de eigentijdse geschiedenis: de moeilijke combinatie van een overvloed aan materiaal en een gebrek aan de officiële - want meestal geheim - documenten. Deze lakune tracht hij op te vullen door een grondige vergelijking van autobiografisch materiaal, aangevuld met interview met nog levende auteurs.

Bij het proefschrift horen o. m. de volgende stellingen:

5. Bij het opstellen van een definitie van de wetenschap der politiek kan men beter uitgaan van het begrip macht dan van het begrip staat.

9. De middelen, die momenteel het parlement ten dienste staan om klachten jegens de administratie te onderzoeken, moeten onvoldoende worden geacht; ook in Nederland is plaats voor een "ombudsman".

10. In de propaganda van het Arabisch Bureau voor de Boycott (van Israël) wordt nadruk gelegd op het onderscheid tussen anti-zionisme en anti-semitisme; indien men echter iedere Jood beschouwt als een potentiële zionist, komt dit onderscheid neer op een contradictio in terminis.

12. Het ontbreken van de mogelijkheid van een burgerlijk huwelijk in Israël en de daarmee samenhangende voorschriften en verbodsbepalingen zijn in strijd met artikel 16 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Lipschits was sinds 1962 o.m. wetenschappelijk ambtenaar aan het Instituut voor Wetenschap der Politiek van de GU - waar hij zich vrij intensief bezighield met de problematiek van het samenstellen van skripties -, docent aan de amsterdamse journalistenkursus, gastdocent aan enkele israeliese universiteiten (1966/67), wetenschappelijk hoofdamtenaar bij de Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken - waar hij de bibliotheek reorganiseerde - en docent aan de Luchtmacht Stafschool. Sinds 1 april '70 is hij hoofdmedewerker voor de leer der internationale betrekkingen aan de RU te Leiden.

In 1966 verscheen van hem Honderd jaar NIW. Het Nieuw Israëlitisch Weekblad 1865-1965 (307 p); drie jaar later Links en Rechts in de politiek, een Boom-paperback van 163 bladzijden. Het voorwoord daarvan begint zo:

"In dit boek wordt een pleidooi gehouden tegen het gebruik van de termen links en rechts in de politiek. Deze ene zin zal voor een aantal mensen al voldoende zijn de schrijver te beschouwen als een "rechtse figuur". " x)

Lipschits gaat in dit boekje in op vier tegenstellingen, "die van groot belang zijn en waarvoor men het begrippenpaar links-rechts gebruikt: conservatief/progressief, confessioneel/niet-confessioneel, voor/tegenstanders van overheidsbemoeiing op economisch terrein, dictatuur/democratie." Zijn konklusie is " dat men beter deze uitdrukkingen kan gebruiken ter aanduiding van de tegenstellingen dan de voor alles bruikbare en onduidelijke termen links en rechts." (p. 9)

Lipschits publiceerde in de loop der jaren o.m. in Reflector, het Nieuw Israëlitisch Weekblad, de Sociologische Gids en Acta Politica - m.n. over politieke partijen (selectie van kandidaten, organisatoriese structuur e.d.). In de Internationale Spectator verzorgt hij de rubriek Boekaankondigingen (nieuwe aanwinsten van de bibliotheek van het Ned. Genootschap voor Intern. Zaken). Onlangs verscheen de 2e druk van zijn vertaling van Das Kapital (De Haan, Bussum). In maart verschijnt bij Kluwer in Deventer een boek over het gebruik van simulatie-technieken in de internationale betrekkingen.

x) Vgl. Harry Mulisch: "RECHTS beschouwt het onderscheid tussen Links en Rechts als verouderd. LINKS beschouwt deze pseudo-mening, deze onmacht om onderscheid te maken, als het Kaïns-teken van Rechts." ("Meningen in marstempo", De Gids, 133e jaargang 1970, p. 67)